

ОНАХТ В РОКИ ВІЙНИ 1941 – 1945 рр.

Світова історія знає багато війн – великих і малих. Але вогненний смерч, який увірвався в мирне життя одеситів недільним ранком 22 червня 1941 року, був найлютішим і руйнівним.

Незабаром в актовому залі інституту відбувся мітинг, на якому професори, викладачі, співробітники, студенти висловили гнів і обурення агресії і дали клятву боротися за честь і свободу Батьківщини, не шкодуючи сил. В історії інституту відкрилася нова сторінка.

З початком війни навчальна та наукова робота в інституті не зупинилась. Завершувалися останні іспити 1940/41 навчального року. На механічному та технологічному факультетах 865 студентів закінчували здачу перехідних і державних іспитів. На екстреному позачерговому засіданні Вченої ради інституту було заслухано питання «Про роботу в умовах війни і підпорядкуванні всієї діяльності інституту інтересам фронту». Молоді інженери, що тільки закінчили інститут, добровільно йшли в діючу армію, багато студентів других, третіх курсів пішли у військові школи. Для студенток були відкриті курси медсестер.

За умов важких оборонних боїв, перед країною постало завдання щодо організації вивезення найбільш цінного обладнання підприємств і установ. Треба було в короткий термін, під нальотами ворожої авіації вивезти тисячі підприємств і мільйони людей. Такої практики ще не знала світова історія.

23 липня 1941 року нацистські стерв'ятники бомбили вокзал, інститут та інші об'єкти міста. Під час цього бомбардування була зруйнована частина хімічного корпусу і нанесені значні руйнування навчально-науковій базі інституту. Згодом труднощі військової обстановки зажадали перебазування інституту, яке почалося 27 липня 1941 року до м. Новочеркаськ.

В першу чергу евакуації підлягали студенти і основний викладацький склад.

Евакуювалися 250 студентів і співробітників, 50 сімей, 10 тонн обладнання. До м. Новочеркаськ інститут прибув на початку серпня. Однак, у зв'язку з наближенням фронту до м. Новочеркаськ 4 жовтня 1941 року було отримано розпорядження про передислокацію до м. Саратов, куди інститут прибув 28 жовтня. Але через відсутність необхідних умов для його роботи 3 жовтня 1941 року інститут було переведено до м. Ташкент.

25 грудня 1941 року основна частина інституту прибула до м. Ташкент. Перед колективом постало невідкладне завдання: якомога швидше відновити роботу. Завдяки турботі і допомозі місцевих органів, уряду Узбекистану, інститут успішно впорався з цим завданням. Вже 2 січня 1942 року приступили до навчальних занять студенти п'ятого курсу, 2 лютого – студенти четвертого курсу, 2 березня – студенти другого і третього курсів. Всього зібралося понад 100 студентів. Інститут оголосив додатковий прийом студентів на всі курси.

Незважаючи на всі труднощі, влітку 1942 року відбувся випуск 65 фахівців мукомельної промисловості і елеваторного господарства.

На перший курс у 1942/43 навчальному році були зараховані 106 осіб, але до середини лютого 1943 року залишилися тільки 60. Решта залишили навчання в зв'язку з призивом до армії та за сімейними обставинами. Був оголошений прийом на старші курси. Другий семестр 1942/43 навчального року інститут почав у складі 206 студентів, в навчанні яких брали участь 7 професорів, докторів наук, 13 доцентів, кандидатів наук.

За час роботи в Ташкенті з січня 1942 по серпень 1944 року інститут підготував і випустив 141 фахівця мукомельної промисловості та елеваторного господарства, повністю виконав план прийому студентів на 1942/43 рр.; укомплектував штат професорсько-викладацького складу; створив лабораторії за спеціальними та інженерними дисциплінами, бібліотеку; організував підсобне господарство.

З особливим натхненням зустріли викладачі та студенти повідомлення про звільнення міста Одеси, 10 квітня 1944 року військами Третього Українського фронту під командуванням Р.Я. Малиновського.

Відразу ж після звільнення міста, 14 квітня 1944 року до Одеси з Ташкента прибула ініціативна група у складі директора інституту, доцента С. Золотарьова, заступника директора з навчально-виховної та наукової роботи, доцента Г. Барера, доцентів П. Демидова, А. Данченка та інших для організації відновлення роботи інституту, який фактично був зруйнований.

Долаючи всі труднощі, невеликому колективу інституту вдалося за одинадцять днів привести в придатний стан лабораторний корпус і студентський гуртожиток. 25 квітня 1944 року 32 студента відновили заняття в Одесі. Основний контингент студентів і викладачів ще знаходився в Ташкенті. 11 травня 1944 року було прийнято рішення про повернення інституту до Одеси. У звільнене місто викладачі та студенти прибули в жовтні 1944 року.

Евакуаційний період в житті інституту закінчився, почалося його відновлення. До початку 1944/45 навчального року колектив інституту підготував до занять 10 лабораторій, 3 кабінети і спортзал. На двох факультетах до занять приступили 496 студентів. У 1945 році інститут випустив 59 інженерів, в тому числі 31 механіка та 28 технологів.

Колектив інституту втратив багатьох товаришів, полеглих смертю хоробрих на фронтах війни. Серед них заступник директора з навчально-виховної та наукової роботи, інженер третього рангу, доцент Андрій Терентійович Матієнко.

Не повернулися з поля бою начальник військової кафедри полковник А. Барятинський, аспірант Н. Аронов, студенти Н. Бяков, С. Глезер, Ю. Ройтман та багато інших. Колектив академії вшановує пам'ять про загиблих і пишається ними. На їх честь на території академії споруджено пам'ятник. Щорічно 1 вересня юнаки та дівчата дають клятву на вірність Вітчизні, обіцяють вчитися, бути гідними послідовниками тих, хто не здригнувся перед ворогом, хто віддав своє життя, але не віддав ні п'яді рідної землі.